

GONIEC KRAKOWSKI

CENY OGŁOSZEŃ: Po tekście 1 mm w 1 szpalcie (szer. szp. 22 mm) 36 gr. W tekście 1 mm w 1 szpalcie (szer. szp. 72 mm) 3.— Zł. Drobne za słowo 24 gr (tylko dla osób prywatnych); dla poszuk. pracy 20 gr. Pierwsze słowo tłusty druk (najwyżej dwa słowa) 40 gr.

Rok II.

Nr. 16.

Kraków, sobota 20 stycznia 1940 r.

Nadesłane a nie zamówione przez Redakcję reklamy będą zwracane autorom jedynie wówczas, gdy dołączone zostaną znaczki pocztowe na opłacenie prze-
syłki zwrotnej

Obowiązek złożenia do depozytu banknotów 100- i 500 złotych.

Rozporządzenie Generalnego Gubernatora okupowanych obszarów polskich

Kraków, 20 stycznia. W związku z reorganizacją obrotu pieniężnego na obszarach Polski oraz w związku z powołaniem do życia Banku Emisyjnego w Polsce, ukazało się rozporządzenie Generalnego Gubernatora okupowanych obszarów polskich ministra Rzeszy dr. Franka w sprawie obowiązku złożenia do depozytu banknotów, wydanych przez Bank Polski a opiewających na 100 i 500 zł.

W myśl tego rozporządzenia bilety Banku Polskiego, opiewające na 500 zł. z datą dn. 28 lutego 1919 oraz bilety, opiewające na 100 zł. z datami 28 lutego 1919 i 2 czerwca 1932 oraz 9 listopada 1934 należy złożyć do depozytu w instytucjach kredytowych, a mianowicie w Kredytowej Kasie Rzeszy Niemieckiej, właściwej dla miejsca zamieszkania tego, który bilety te posiada.

Kasy te, jak wiadomo, znajdują się w miastach: Kielce, Kraków, Lublin, Nowy Sącz, Piotrków, Radom, Rzeszów, Tarnów, Częstochowa i Warszawa. Termin, w którym banknoty te należy złożyć, został ustalony na dni 22 do 31 stycznia 1940 r.

Rzecz prosta równowartość banknotów zostanie wynagrodzona w całości, w terminie, który zostanie dodatkowo podany do wiadomości. Jak to już oświadczył prezydent Banku Emisyjnego prof. dr. Młynarski wypłata wynagrodzenia nastąpi na wiosnę. Oświadczenie to zostało potwierdzone przez Generalnego Gubernatora.

Zaznaczyć jednak należy, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych Kasa Kredytowa Rzeszy Niemieckiej jest upoważniona do uatychmiastowej wymiany zdeponowanych banknotów na gotówkę, według własnego uznania. Po dn. 31 stycznia 1940 wymienione powyżej banknoty 100 i 500 złotych tracą

Suwerenność terenów holenderskich została wielokrotnie naruszona.

Berlin, 20 stycznia. — Główna Komenda armji niemieckiej donosi:

Na froncie nie zanotowano żadnych ważniejszych wydarzeń.

Wczoraj 19 stycznia miały miejsce naloły pojedynczych samolotów nieprzyjacielskich w kierunku północno-wschodnich Niemiec. W czasie przylotu i odlotu samoloty te naruszyły suwerenność terenów holenderskich.

Sprawozdanie naocznego świadka.

Anglia zamienia w istocie rzeczy wszystkie statki handlowe na okręty wojenne.

Amsterdam, 20 stycznia. — Specjalny korespondent dziennika „Daily Telegraph” zamieścił wymowne dowody, że Anglia uzbiera swe okręty handlowe i w ten sposób zamienia je w istocie rzeczy na okręty wojenne.

Przedstawiciel londyńskiego dziennika odwiedził jeden z portów na zachodnim wybrzeżu Anglii i, opisując swe wrażenia, twierdzi, iż pokazano mu część wielkiej organizacji, uruchomionej przez admiralację, której zadaniem jest uzbrajanie okrętów handlowych. Obecnie więcej już, niż połowa okrętów handlowych została uzbrojona. W porcie odwiedzanym przez korespondenta znajduje się blisko 400 okrętów, które posiadają już na przednim pokładzie jedno albo dwa działka. Wiele okrętów otrzymało już urządzenia zabezpieczające przed minami i aparaty do wytwarzania zasłon dymnych. Większość okrętów otrzymuje dwa działka, jedno 12 cm i jedno przeciwlotnicze 7,6 cm.

Admiralicja podjęła również próby wzmocnienia pokładów, szkoli się także obsługa dział. Wielu bezrobotnych stwardów powołano do obsługi dział.

wartość obiegową i nikt nie ma obowiązku przyjmowania ich, jako środka płatniczego.

Kwoty mniejsze a mianowicie do 1000 zł. mogą być deponowane w innych instytucjach kredytowych, oznaczonych za Banki Dewizowe. Instytucje te są jednak obowiązane banknoty zdeponowane u nich kierować dalej do właściwej Kredytowej Kasy Rzeszy Niemieckiej.

Podkreślić należy, że zarządzenie o obow-

wiązku składania do depozytu banknotów 100 i 500 złotych zostało spowodowane za prowadzeniem polityki walutowej na nowych podstawach, które mają na celu utrzymanie wartości złotego i zachowanie jego siły kupna. W myśl oświadczenia prezydenta Banku Polskiego, potwierdzonego przez Generalnego Gubernatora okupowanych obszarów polskich nikt przy tej transakcji szkody nie poniesie i ponieść nie może.

Dokumenty mówią.

Min. Bonnet był w porę ostrzeżony

Nowe dowody wojennych zamiarów Francji. — List v. Ribbentropa

Ostatnio opublikowane dokumenty niemieckiego urzędu spraw zagranicznych wykazały, że rząd francuski był skłonny po dniu 16 lutego 1939 r. do zrewidowania swojej polityki wschodniej w myśl wskazań monachijskich. Dano Niemcom do zrozumienia, że Francja nie będzie przeszkadzała im w środkowej i wschodniej Europie.

Gdy jednak po dniu 1 marca tegoż roku angielska polityka okrażania Niemiec została podniesiona do godności programu politycznego, przyczem Francja została wezwana do działania w tej polityce, wówczas odpowiedzialni kierownicy francuscy zmienili kurs. Zmiana kursu znalazła swoje odbicie w podpisaniu „czeków in bianco” dla Warszawy, udzieleniu jednostronnych gwarancji Rumunii i Grecji, dalej w odstąpieniu obszaru Aleksandretty Turcji i w wielomiesięcznym przesadywaniu w urzędach moskiewskich.

W odniesieniu do Niemiec oświadczył francuski minister spraw zagranicznych Bonnet w dniu 1 lipca ambasadorowi Niemiec w Paryżu, w pisemnej nocie, która miała być dalej przekazana min. Ribbentrowi, że Francja zdecydowana jest dotrzymać w całej rozciągłości swych zobowiązań wobec Polski.

Minister spraw zagranicznych Rzeszy von Ribbentrop wyjaśnił w liście, datowanym dnia 13 lipca z Fuschl, stanowisko rządu niemieckiego w sprawach stosunków niemiecko-francuskich w ogólności a w sprawie Gdańska w szczególności. Minister spraw zagranicznych Rzeszy przypominał francuskiemu ministrowi spraw zagranicznych, że artykuł 3 układu francusko-niemieckiego z dnia 6 grudnia 1938 w żadnym wypadku nie może być rozciągnięty na stosunki polsko-francuskie, lecz odnosi się on do szczególnych przyjaznych kontaktów Francji z Anglią i Niemiec z Włochami.

Podczas narad von Ribbentropa - Bonnetem uwzględniono wzajemne respektowanie obustronnych życiowych interesów jako podstawę przyszłego pomyślnego rozwoju. Z założeniem tem nie może zgadzać się to, że Francja uznaje za powód nawiązania nowego sojuszu z Polską przeciwnie Niemcom — fakt propozycji Führera co do rozwiązania spornych problemów z Polską i jedyną w swoim rodzaju reakcją Polski na te propozycje, tem więcej, że sojusz ten zobowiązywał Francję do udzielenia Polsce pomocy w wypadku, gdyby Polska chwyciła za broń, celem przeprowadzenia zmiany „status quo” w Gdańsku.

Minister spraw zagranicznych Rzeszy odrzucił tę politykę rządu francuskiego, dodając, że kształtowanie stosunków Nie-

miec do ich wschodnich sąsiadów stanowi wyłącznie przywilej niemieckiej polityki. Z tego powodu rząd Rzeszy niemieckiej nie może rozważać stosunków polsko-niemieckich z rządem francuskim, jak również nie może się zgodzić na jakikolwiek wpływ Francji na uregulowanie tych stosunków.

Min. von Ribbentrop zwrócił ponadto min. Bonnetowi uwagę na to, że naruszenie ze strony Polski terenu Gdańska, lub jakakolwiek prowokacja, nieodpowiadająca zapatrywaniom Rzeszy spowoduje w odpowiedzi zniszczenie armji polskiej. W ten sposób zapowiedziano rozbięcie państwa polskiego, na którą to możliwość zwrócono Francji uwagę już dnia 15 lipca. Tak samo stał się faktem i wniosek, wyciągnięty przez ministra spraw zagranicznych Rzeszy z oświadczenia Bonnet, że Francja zaatakuję Rzeszę, celem

Regularna komunikacja lotnicza między Moskwą a stolicą Chin.

Moskwa, 20 stycznia. Jak donosi oficjalnie prasa moskiewska, została obecnie nawiązana regularna komunikacja lotnicza między wschodnio-sowieckim miastem Alma Ata a miastami Kasagstan-Chami w północno-zachodnich Chinach przez Urumtsz do Sinkiang.

Komunikacja lotnicza została zorganizowana przez mieszane sowiecko-chińskie towarzystwo lotnicze, które nosi nazwę „Chamiata”, z którym współpracuje rosyjski „Aeroflot” i chińskie ministerstwo komunikacji.

Komunikacja na linii Alma-Ata—Urumtsz-Chami ma o tyle doniosłe znaczenie, że bezpośrednim połączeniem lotniczym łączy obecnie stolicę Chin Czungking z Moskwą. Z Chami do Alma Ata kieruje lotami rosyjsko-chińskie towarzystwo „Chamiata” a z Alma Ata do Moskwy prowadzi regularną komunikację powietrzną „Aeroflot”. W lecie komunikacja ta odbywać się będzie codziennie.

poparcia pogwałcenia interesów Niemiec przez Polskę.

Minister spraw zagranicznych Rzeszy von Ribbentrop zwrócił ponadto min. Bonnetowi uwagę, że zagrożenie wojną, które uczynił Führer, zapowiadając, iż będzie bronił interesów niemieckich przy pomocy wszelkich stojących mu do dyspozycji środków, może być tylko wzmocnione. Führer uznał wojnę między Niemcami a Francją, których to państw nie dzieli żadne sporne problemy w zakresie żywotnych interesów, wprost za nonsens. Odpowiedzialność za tego rodzaju wojnę będzie ponosił wobec swego narodu i wobec całego świata tylko sam rząd francuski, jak to podkreślił w swym piśmie minister spraw zagranicznych Rzeszy.

Pismo kończy się wyrażeniem nadziei, że w sprawie Gdańska i Polski zwycięży w końcu głos rozsądku i w ten sposób spełni się życzenie ministra spraw zagranicznych, który dwadzieścia lat pracował nad porozumieniem niemiecko-francuskim.

Brytyjski parowiec poważnie uszkodzony.

W wyniku eksplozji został zatopiony jeszcze okręt norweski

Amsterdam, 20 stycznia. — Do jednego z portów angielskich wpłynął mocno uszkodzony parowiec „Duchess of York” o pojemności 20.021 t. r., a stanowiący własność „Canadian Pacific Line”. Przypuszczalnie okręt wszedł na mieliznę i s poważnymi uszkodzeniami został przyholowany do jednego z doków okrętowych.

Włoski parowiec „Fidelitas” znalazł się opodal przyładka Hatteras, począł nadawać sygnały alarmowe. Stwierdzono znaczne uszkodzenie urządzenia sterowego.

Dzienniki przynoszą w formie sensacyjnej wiadomość o katastrofie okrętu „Wagerheim” (1.590 t.), który znalazł się w zatoce Biskajskiej, wskutek eksplozji został dosłownie przepalony. Wynikiem nastąpił tak niespodziewanie, że załoga nie miała nawet czasu na nadanie sygnałów ratunkowych. Jedynie część załogi udało się uratować; została ona przyjęta na po-

kład greckiego parowca „Iris”, który rozbiłków wysadził na ląd w porcie Vigo. Parowiec norweski odbywał podróż z Afryki do Anglii.

Poprawne zachowanie się niemieckiej łodzi podwodnej.

Lizbona, 20 stycznia. — Kapitan storpedowanego przez niemiecką łódź podwodną holenderskiego parowca „Araderskerk” udzielił wywiadu przedstawicielowi dziennika „Diario de Lisboa”. Kapitan ten podkreślił, że załoga jego okrętu została potraktowana bardzo poprawnie przez kapitana łodzi podwodnej, przyczem zaznaczył, że okręt nie jechał wcale w kierunku Afryki Południowej, jak to podawały angielskie i francuskie biura informacyjne, ale wiózł ładunek, przeznaczony dla portów angielskich.

Gdy ziemia drżała w posadach...

Lekcja, udzielona przez straszliwą katastrofę.

Plany nowoczesnej odbudowy zniszczonych miast w Turcji.

Istanbul, w styczniu.

Strasliwa seria katastrof szaleje nad Turcją. Po trzęsieniu ziemi przyszła kolej na powódź, a miary nieszczej dopełniła sroga zima. Do całości dołączył się wreszcie poważny wstrząs gospodarczy. Turcja nawiązała ostatnio nowe kontakty polityczne, które zmusiły ją do zmiany starych, dobrze znanych i wypróbowanych dróg gospodarczych, na nowe, zupełnie nieznane a przedewszystkiem sprzeciwiające się naturalnemu porządkowi rzeczy. Skutkiem tych przyczyn całe życie gospodarcze państwa może ulec wykołajeniu, a nieszczęścia trzęsienia ziemi i powódzie sprzyjają tego rodzaju rozwojowi wypadków.

Turcja jest przyzwyczajona do trzęsień ziemi.

Leży ona przecież na owym „kole ognia”, które przebiega przez całą ziemię, mijając Kamczatkę, Kuryle i dochodzi do Nowej Zelandji. Ostatnie jednak trzęsienie ziemi, które nawiedziło Turcję jest zupełnie bezprzykładnem w dziejach tego kraju. Nie posiada precedensów zarówno pod względem wielkości nawiedzonego klęską obszaru, jak ilości ofiar, jak wreszcie pod względem srogości zimy.

Ilość ofiar w ludziach dlatego doszła do tak okazałych cyfr, ponieważ katastrofa wydarzyła się w nocy. Pamiętne trzęsienie ziemi, które dotknęło wilajety Ankara, Rigdeh, Kaissarie i Jozgad w r. 1938 zniszczyło wprawdzie ok. 2.500 domów, ale niewielu ludzi poniosło przy tej okazji śmierć. Ziemia zazdrżała bowiem w jasny dzień, kiedy większość mieszkańców znajdowała się na ulicach i w polach. Tyle tylko, że olbrzymia ilość ludzi została pozbawiona dachu nad głową.

Pozatem przypomnieć należy, że Ankara zniosła tę katastrofę stosunkowo dobrze. Była to zresztą pierwsza tego rodzaju próba nowej stolicy Turcji. Gdy budowano miasto — wzięto pod uwagę wszystkie możliwości i niespodzianki budując wysokie domy, które wśród stosunków tureckich, mogły uchodzić wręcz za drapacze nieba. Dziwnym zbiegiem okoliczności zapomniano jednak o możliwości... trzęsienia ziemi.

Zelazobeton zdał wówczas dobrze egzamin.

W Ankarze żaden dom nie został zburzony trzęsieniem ziemi. Tu i ówdzie pokazały się jedynie rysy. A trzeba przytem wziąć pod uwagę, że trzęsienie ziemi było tak silne, iż ludzie w popłochu uciekali z domów, urzędów, szkół, kin i kawiarni.

Turcja posiada trzy wielkie miasta. Największym z nich jest dawna stolica — Istanbul — która liczy 741 tysięcy mieszkańców. Potem idzie Smyrna, licząca 171 tysięcy a trzecie dopiero miejsce zajmuje obecna stolica — Ankara — której ludność zamyka się skromną cyfrą 120 tysięcy mieszkańców.

Poza Adaną żadne inne miasto w Turcji nie może wykazać się większą, niż 75 tysięcy ludzi, liczbą ludności. Małe miasteczka prowincjonalne, które znajdują się na obszarze obecnie dotkniętym trzęsieniem ziemi, liczą od 12 tysięcy, jak Amassia, do 33 tysięcy ludzi, jak Samsun czy Siwas.

Nie należy jednak sądzić, że w miastach tych żelazobeton był szeroko używanym materiałem budowlanym. Wręcz przeciwnie — przeważnie nie znano tam zupełnie tego nowoczesnego systemu budowy. Nie dziwnego, że w Erzinsan, któ-

re liczy 16 tysięcy mieszkańców —

wszystkie domy zostały zburzone.

Miasto przedstawia się dzisiaj jako wielka kupa gruzów. Tragedji dopełnia fakt, że miasto to dopiero przed niedawnym czasem zostało połączone linią kolejową z Ankarą, zyskując, skutkiem tego, nowe możliwości rozwojowe.

Miasto to było bardziej znane w starożytności, niż obecnie. Wówczas Erzinsan było ośrodkiem kultu bogini pierwiastka kobiecości — Arahid. Kult ten był zresztą bardzo popularnym w Anatolji, łącznie z orgjami, jaki urządzało na cześć bogini.

Dzisiaj Erzinsan nie istnieje.

Z komunikatów, jakie dochodzą z Ankar, dowiadujemy się, że rząd turecki nosi się z zamiarami odbudowania miasta, przyczem planuje się zastosowanie najbardziej nowoczesnych materiałów budowlanych. Nie musi to być koniecznie żelazobeton.

Może to zdanie wydawać się komuś niezrozumiałem, ale w ślad za dziennikami tureckimi musimy zapytać, z jakiego materiału wznoszono budynki na obszarze dotkniętym ostatnio trzęsieniem

W LONDYŃSKIEJ CENTRALI GANGSTERÓW.

Chamberlain: — Tak mój drogi, to jest nowe pole do pracy dla nas.

Bandyta: — Nie panie! rezygnuję. Przed siębiorstwo wydaje mi się zbyt ohydny.

Francuski romans.

Dla nas, wieszczęnych neurasteników, jesień to najcięższy czas!

Po pierwsze — zimno, po drugie — wilgotno, po trzecie — zimno.

To na ulicy. A w domu — wszelkie możliwe rozczarowania. Życie gnębi nas najciężwiej w jesieni.

Wiosną myślimy sobie:

— W lecie odnowię mieszkanie i wszystko będzie inaczej. W jesieni przesunę kanapę, naukę, fortepian obróć bokiem do okna... A jak cudownie można będzie rozmawiać na tych dwóch krzesłach, pod palmą... we dwoje... We dwoje, wszystko jedno z kim — czas pokaże; od jesieni ludzie będą inni. A jeżeli na starym szczeblu będzie poduszka z niebieskim szlakiem, to kto wie, może mąż przestanie do klubu iść.

W ciągu lata mgliste nadzieje zamieniają się w pewność, w początkach września kanapa stoi już nauką, krzesła bokiem do okna, fortepian klawiaturą do okna, a w ostatnich dniach września nie ulega już wątpliwości, że życie nas znowu wystrychnęło na dudka i zupełnie niepotrzebnie kazało przewrócić dom do góry nogami. Wszystko zostało po dawnemu, jak rok temu, a ci sami ludzie dziwią się temi samymi wyrazami, poco ten cały rozgardiasz.

Poszukajmy tedy zapomnienia i chodźmy do teatru.

Nie, nie chodźmy do teatru.

Podjeżdżają do nas nawpół znajomi ludzie, dawno zapomniane obrzydliwe twarze, a jeśli kto chudy — powiedzą mu, że zmierzchniał, jeśli gruby — że utył, jeśli biedny — spytają, jak tam interesy, a jeśli stary, napomkną, że ślady lat nie dają się zatrzeć.

Szczekną, kopną i pójdą. Znikną, jak bańka na kałuży. Nawet zapamiętać trudno. Coś obrzydliwego — ale co, nie wiadomo. Kogo meczy jesieńna neurastenja —

niech siedzi w domu i czyta francuski romans. To jeszcze jedyny ratunek.

Dobry francuski romans przeciętnego francuskiego powieściopisarza.

Polskie powieści nie dają ukojenia. Te wszystkie „lu” i te „trzęcia kolejka — wypijemy”, i te popadaje, które zdradziwszy męża raptownie płoną ognistymi słupami, stanowią szkodliwie dla ludzi chorych nerwowo. Albo się potem powieszą, albo wylukną wszystkie naczynia w domu.

Co innego francuski romans. Długi, spokojny i już przez to dobry, że przy całej swej pozornej prostocie nie ma nic wspólnego z rzeczywistością.

Francuski romans, jak zresztą wszystko na świecie, podlega ewolucji.

Dawniej, dwadzieścia lat temu, bohaterka miała tylko czterdzieści pięć lat. „Uroczyste dziecię uśmiechało się do kwiatków i ptaszek” i zdradzało męża.

W dziesięć lat później, uroczyste dziecię, zachowując niewiele więcej ten sam wiek, czarowało czytelników subtelną psychologią swego dwunastego z rzędu cudzołóstwa. Mąż w ogóle już nie jest brany w rachubę. Dziecię zaabsorbowane jest zagadnieniem, czy drugi kochanek ma te same prawa do zazdrości co jedenasty.

Teraz inaczej. Teraz trzeba patrzeć na życie szerzej. Bohaterka nowych francuskich romansów nie ma więcej ponad dwadzieścia lat („Claudine”, „La petite Cady” i ich surrogaty), lub nie mniej niż pięćdziesiąt. Co za rozległość, co za rozmach!

Młodym dziewczętom żyje się we francuskim romansie najgorzej. Jedyna rola, jaką jej zostawili, skapy w rozdawanym dziewczęcych radości, powieściopisarz, — układanie bukietów do stołu i omdlewanie. Umiera młodo, albo wyjeżdża na wieki do ciotki na prowincję!

Nie można jej kochać.

Serce jej, rzecz jasna, nie jest obojętne na wdzięki maminiego Gustawa, albo Karola, ale zbytnio się nim nie interesują.

Młoda osoba, która może nie ma jeszcze

dwudziestu pięciu lat, z ładną twarzą i jakimś tam posagiem?

O nie! Il en a soupé!

Pędzi od niej ku czarującej mamie, która czeka go przy oknie. „Jej elegancka sześćdziesięcioletnia postać odcinała się pięknie na tle ciemnej draperji”.

— Madeline!

— Jam twoja, ale potrzeba mi pieniędzy.

Kocham zapach złota.

Rozumie ją. On sam gotów wachać złoto przez całe życie.

Oto są na wspaniałym raucie (wszystko to podług Margueritte'a).

Była tam pewna piękność, już cokolwiek ociechła (lat, prawdopodobnie około czterdziestu). Uroda Magdaleny na tem tle oświeca jeszcze bardziej. Dwaj bankierzy, patrząc na to wszystko rujnują się z miejsca. Zapach złota, duszny i upojny, oszalał obecnym.

Magdalena triumfuje.

Gdzieś daleko, na prowincji, córka jej leży zemdlona. A ona uśmiecha się uśmiechem Artemidy, która w sześćdziesiątej piątej wiosnie życia zaledwie utrzymała dziewiczość swoich boskich rysów.

Fin.

A oto romans biegunawo przeciwny.

Bohaterka ma dwadzieścia lat.

Na sumieniu ma kilka przelotnych miłości i krótkotrwałych stosunków. Pogardza matką, bo nie umie pudrować karku tak, żeby nie było śladów pusku.

Ona pierwsza zaczęła malować dolne powieki niebieską farbą.

„Już” się nie wstydyzi na myśl o głupiej przygodzie z młodym lokajem i jest dla niego uprzejma tylko z wyrachowania. Już od czasu do czasu wysączyć buteleczkę szampana.

Nauczycielkę trzyma ostro. Zamiast lekcji geografji odwiedza znajomą kokotę, co zresztą nie przeszkadza jej wykształceniu.

Jeśli oddają ją na pensję, to czas spędzony między rówieśnikami przynosi natłoki tego rodzaju, że powieści ze szczegółami jej biografji są najsurowiej zakazane we Włoszech, Rumunji, Hiszpanji i Portugalji.

ziemi? Ściany domów budowano z kamieni, ale przeważała glina. Podobnie konstruowano i dachy, przy budowie których główną rolę odgrywała glina. Były to prawdziwe domy śmierci, które zgötowały tragiczną śmierć swym mieszkańcom, śpiącym sobie spokojnie wśród ciżby nocnej.

Ale dlaczego budowano takie nędzne domy? Tak, dlaczego? Na to pytanie dzienniki tureckie odpowiadają całym szeregiem pytań. Dlaczego bowiem równocześnie nie wyzyskano bogactw naturalnych Turcji, jak np. metali, węgla itp.? Dlaczego Turcja z 44.309 hektarów ziemi, zdanej do zabudowania, wykorzystwała tylko 11.682 hektarów? Dlaczego w Lanji zbiera się z jednego hektara ziemi 33 centnarów pszenicy a w Turcji tylko 6? A przytem zaznaczyć wypada, że przed rewolucją Atatürka, zbory były jeszcze mniejsze!

Czyż zatem niema bezpośredniego związku między jakością szkół tureckich, nędzą zbiorów tureckich i rozmiarami nieszczęścia w Erzinsan i w innych miejscach nawiedzonych trzęsieniem ziemi i powodzią?

Rzecz prosta trzęsienie ziemi i powódzie to klęski przyrody, przed którymi nie można się uchronić, ale wiedza ludzka, technika i praca rąk ludzkich są w stanie osłabić niszczące działanie tych katastrof. Temi oto problemami zajmuje się prasa turecka.

Publicyści tureccy nawołują, aby z ostatnich katastrof wyciągnąć

odpowiednie wskazania na przyszłość,

przedewszystkiem zaś, aby właściwie oceniono, ile jeszcze pozostaje do zrobienia, ile jeszcze nędzy, braku wykształcenia i ciemnoty panuje w kraju. W tym wypadku nie chodzi o jakieś prowizorja, któreby zapobiegły skutkom klęsk na jednym odcinku. Rząd musi opracować wielkie plany zwalczania tej nędzy i ciemnoty i plany te muszą być zrealizowane! Rewolucja Kemala Paszy była tylko punktem wyjściowym odrodzenia Turcji.

A może jednak — zapytuje jeden z dzienników — znowu wszystko zostanie zapomniane, skoro tylko ustanie trzęsienie ziemi i ludzie przestaną żyć pod wrażeniem strasznej tej klęski?

Jak z tego wszystkiego wybrnie Turcja — to jest jej zupełnie wewnętrznym zagadnieniem. Musimy tylko dodać, że cały kraj dzisiaj stoi pod znakiem pomocy dla mieszkańców dotkniętych temi żywiołowymi katastrofami. „Bis dat, qui cito dat” powiada łacińskie przysłowie. — W ślad za tem przysłowiem ruszyła się także i pomoc z zagranicy, przyczem pierwsi przybyli przedstawiciele Niemiec. W Turcji wylądowały dwa samoloty niemieckie, które przywoziły środki lecarskie i instrumenty chirurgiczne...

Blogosławieństwo pracy.

Dobre stosunki w Niemczech. — Co o tem piszą robotnicy polscy.

Kraków, 20 stycznia.

Powszechnie znana jest sprawa zapośredniczenia przez krakowski urząd pracy licznych ochotników, którzy starali się o możliwość zatrudnienia na terenie Rzeszy. Z tego pośrednictwa skorzystało wielu polzawionych pracy w kraju.

Według informacji, uzyskanych z wspomnianego urzędu pracy (Arbeitsamt), do Niemiec wyjechało ponad 4.000 robotników, wśród których nie brak również pewnej liczby fachowców, którzy obecnie znaleźli tam pracę i możliwość zarobkowania w warunkach godnych człowieka. Główny kontyngent zapośredniczonych do pracy stanowili robotnicy rolni, nie mniej jednak dobre warunki egzystencji uzyskali pracownicy budowlani, którzy na nowo zostali wprężeni do zajęć w swym zawodzie. Wielką była liczba tych, którzy zarówno w Krakowie jak i w okolicy, przez szereg lat nie mogli znaleźć zatrudnienia i uczciwego zarobku i czynili daremne wysiłki w kierunku uzyskania stałego i pewnego zajęcia. Spełniono się więc życzenie tysięcy rąk, pragnących rzetelnej pracy.

Większość robotników i pracowników fachowych, którzy znaleźli się na terenie Niemiec, obecnie ma możliwość drogą korespondencji podzielić się wrażeniami ze swymi najbliższymi. Wiadomości, jakie od nich napływają z poza granic Generalnego Gubernatorstwa mogą podzielać krzepiąco na pozostałych w kraju.

Rodziny pozostających na terenie Rzeszy Krakowian mogą się na podstawie tych listów przekonać, że ich najbliższymi powodzi się całkiem dobrze, że są zadowoleni i za swą pracę należycie wynagradzani. W tych listach niema ani śladu utyskiwań na jakieś braki w wyżywieniu. Uregulowany tryb życia, jaki tam prowadzą, w zupełności im odpowiada.

Nie od rzeczy będzie, gdy się sami przekonamy o tem, co ci ludzie piszą o swych nowych miejscach zatrudnienia w Rzeszy, jak tam mieszkają i jak się czują.

Oto co np. pisze do swej rodziny robotnik Ignacy Noworyta, który obecnie pracuje w miejscowości Ansfielden pod Wiedniem:

„Wyjazd mój jakoś szczęśliwie się złożył: po pierwsze, że jestem odwołany ze sposobu, jakim się z nami obchodzą, a po drugie, że mam możliwość łatwego porozumienia się z Tobą.

Oczywiście, że opowiem Ci moją małą podróż:

Wyjechaliśmy z Krakowa kierując się na Bogumin przez Zator. Przesiadłem się tutaj na bezpośredni pociąg pośpieszny do Wiednia, gdzie przybyłem wieczorem. Rozkoszowałem się czarem stolicy nadmorskiej i bądź pewna Marysiu, że Wiedeń nie wygląda tak, jak nasza dzisiejsza Warszawa i zdumiony byłem, gdy zobaczyłem miasto oświetlone w tak niebezpiecznym czasie. Rano wyruszyliśmy dalej mijając słynne miasto i kierowaliśmy się wzdłuż Dunaju. Potwierdzam przytem opowiadania o pięknym kraju, jakim jest była Austria. Przyjechaliśmy do Linzu, jest to miasto oddalone o 180 km. na zachód od Wiednia, położone nad Dunajem i liczące a nowoczesnie zbudowane, trochę większe od Krakowa. Wycaż mi Marysiu, że temat mój jest nieco geograficzny, ale mam na dzieje, że i to Cię zainteresuje. Stąd przemieszono nas do pobliskiego miasteczka, Ansfielden, które jest moim obecnym stałym miejscem zamieszkania. Pracuję przy budowie potężnego mostu na Dunaju, praca jest wprawdzie ciężka, ale natomiast nie narzekam na utrzymanie. Pomieszczenia jesteśmy w specjalnie urządzonych dla robotników pomieszczeniach, w których niczego nie brak, jak pralnia, łazienka, świetlica, tyrolska kuchnia w której także niczego nie brak, i duża bułka, kawa biała, obiad z dwóch dań, 12 dkg wędlin czy masła to wszystko za opłatą 120 RM dziennie, pomijając 1/2 kg chleba. Zaznaczam, że tutaj panuje zupełny spokój, ani śladu wojny, wszystko po sklepach znajduje się, chleb, tłuszcz, cukier, masło etc. można do stać o wiele taniej niż w Krakowie i bez tych niepożądanych ogonków. Klimat jest gorzysty bo w pobliżu stercza szczyty Alp tyrolskich, przez co mam apetyt wilczy i pochlaniam za wszystkie czasy obfite ilości potraw, mając przytem doskonałe zdrowie, poza małym katarrem. Uczę się jak tylko mogę języka niemieckiego, a narazie używam gestów jeśli coś potrzebnego, także i uśmiech w tym wypadku odgrywa dużą rolę. Co do stosunku, jaki panuje między nami a naszymi pracodawcami, to nie narzekam. Mam jako mieszkanię sale mieszczące osiemnaście ludzi, z towarzysztwa których jestem oczywiście zadowolony. Życie ogólnie jest dosyć wesole. Narazie wszędzie jest w porządku, pracy tutaj nie brakuje, płaca jest dobra i mogę śmiało zostać kilka miesięcy...

...

Inny robotnik, Rudolf Kuéma, zatrudniony w Kirehbühl w Tyrolu, tak oto pisze do swych rodziców:

„Pozdrawiam Was i zapytuję się, czyście wszyscy zdrowi? Kochana Mamol! Opisuję Tobie jaka u nas praca jest. My prowadzi-

my roboty budowlane. Ja mam taką pracę, przy której nie pracuję ciężko, ja jestem przy smarowaniu maszyn. Przez jeden tydzień pracuję w nocy, przez drugi w Ci, jak my jechali do Austrii. Przez Bogumino dużo ludzi. Kochana Mamol! Jakby ktoś się o mnie pytał to powiedz, że jestem teraz panem na świecie i powiedz, że u nas nie bombardują. Kochana Mamol! Opiszę Ci, jak my jechali do Austrii. Przez Bogumin, Mor. Ostrawę, Wiedeń, Salzburg i Tyrol. We Wiedniu byliśmy całą noc. Chciałem tam iść do Staszka, ale to się nie dało, ponieważ przejechaliśmy w nocy.

Kochany Bracie! Staraj się, żebyś przyjechał do nas do roboty. Do widzenia, trzymajcie się dobrze i bądźcie zdrowi!

*

Inny robotnik, również Krakowianin, tak oto kreśli swoje wrażenia z pobytu w Rzeszy:

„Byłem jedna z niedziel w Linzu, by zobaczyć urok Dunaju. Ogólnie miasto mi się podoba. Przepracowałem cały tydzień i znowu przeszedłem się, nie do Linzu tym razem, a do Trauna, miasto, które Ci nie mówię. Przesiedziałem 3 godziny w kinie, oglądając jakiś dramat życiowy. Powiadają Ci Marysiu, że panuje tutaj piękna pogoda i nocą pada tylko lekki deszcz, ustępując słońcu, które świeci cały dzień i gdyby nie opadły z liści drzewa owocowe, które dają obraz jesieni, to każdy człowiek musiałby przyznać, że jest to kraj gdzie panuje wieczna wiosna. Jest tu dużo rzek, a nawet za dużo. Trudno byłoby wejść w pole, a nie wpaść w jakąś głęboką wodę, która wpływa do głównej rzeki: najlepszy dowód, że na odcinku trzech kilometrów drogi jest aż siedem mostów, z których je-

den podobny jest do tramwajowego mostu w Krakowie z tą różnicą, że jest betonowy, chociaż żadna z tych rzek nie jest Dunajem. Mieszkam na wzgórzu, przypominającym kopiec Kościuszki i widzę przez okno z jednej strony piękną dolinę, a z drugiej potężne Alpy...

*

Są to tylko nieliczne listy, jakich setki napływają od tych, którzy otrzymali pracę i godziwy zarobek a równocześnie znaleźli się w warunkach, których inni mogą im śmiało pozazdrościć. Listy powyższe są jednocześnie najlenszym i najwiarygodniejszym zaprzeczeniem kłamliwych pogłosek, szerzonych przez nieodpowiedzialne jednostki wśród sfer pracowniczych w kraju. Dla robotnika polskiego w Niemczech niema pracy przymusowej, ani też przymusu służby wojskowej. Niema tam mowy o głodowaniu i niebezpieczeństwach nalożonych niemieckich na ośrodki pracy. Doład ani jedna bomba nie spadła na niemieckie zakłady przemysłowe czemu i w przyszłości potrafi zapobiec niemiecka siła zbrojna.

Cytowane przez nas listy mówią same za siebie i nie wymagają komentarzy. Ich treść w sposób zdecydowany zadaje klam wszelkim nierozważnym wieściom, których celem jest odejście niemieckiego robotnika od pracy na terenie Niemiec.

Wszelkie wieści obaw w tym kierunku nie są niczem usprawiedliwione. Robotnikom niemieckim można jedynie doradzić, by w dobrej wierze interesie własnym, korzystali z nadarzającej się okazji uzyskania pracy na terenie Rzeszy.

Skarby naturalne Szwecji jako przedmiot angielskiej wojny gospodarczej.

Dziennik moskiewski piętnuje zbrodnicze plany Anglii.

Moskwa, 20 stycznia. — Pod tytułem „Podpalacze do wojny chcą podporządkować sobie Szwecję” zamieszcza dziennik moskiewski „Izwestija” artykuł, poświęcony usiłowaniu Anglii, zmierzającym do wciągnięcia Szwecji do wojny.

Gdy już udało się angielskiemu imperjalizmowi sprowokować Finlandję do wypowiedzenia wojny Unji Sowieckiej, to obecnie Anglia usiłuje przez podstęp swych sztokholmskich agentów także i Szwecję wciągnąć w katastrofę wojny. Szwecja, jako największe z państw skandynawskich, a przytem wyposażone w bogactwa naturalne, dawno już zwróciła na siebie uwagę angielsko-francuskiego bloku wojennego, tem więcej, że jej położenie geograficzne posiada doniosłe znaczenie strategiczne. Wysoko wartościowa ruda żelazna, którą Szwecja w większości eksportuje do Niemiec, stała się głównym przedmiotem angielskiej wojny gospodarczej. Poza tem Londyn gotów jest, jak to opisuje dziennik moskiewski, do wykorzystania portów szwedzkich na wybrzeżu morza Północnego a nawet zamierza stworzyć w południowej Szwecji ważne dla siebie strategiczne bazy operacyjne.

Z drugiej strony usiłuje Anglia, według doniesień dziennika „Izwestija” przez „bezcelne żądania” pod adresem Szwecji, spowodować wciągnięcie się jej do konfliktu

sowiecko-fińskiego. Brytyjski imperjalizm wykorzystuje do swych celów także i nacisk gospodarczy, aby tylko osiągnąć swój zbrodniczy cel, grożąc zaostreniem blokady, ograniczeniem dowozu surowców do Szwecji, zniszczeniem szwedzkiego handlu morskiego i t. d.

* * *

Podobnymi problemami zajmuje się pismo „Komsomolskaja Prawda”, która w artykule, zatytułowanym „Flaska politycznych celów Anglii” piętnuje brytyjskie mactwa, które doprowadziły do wybuchu wojny, jak np. „gwarancje dla Polski”, dalej tak nieudane próby poróżnienia Rosji z Niemcami i wreszcie usiłowania, zmierzające do stworzenia sobie nowych podstaw operacyjnych przeciw Rosji Sowieckiej przez wmieszanie się do konfliktu fińskiego.

Przykład Finlandji wskazuje na to, że i tym razem Anglia postąpiła według swych odwiecznych tradycji, polegających na tem, iż poleca innym „wyjmowanie kasztanów z ognia” i zmierza się do wywołania

CZY BYRD PONOWNIE DOTRZE DO BIEGUNA?

Admirał Ryszard R. Byrd wyruszył ponownie na wyprawę do bieguna południowego na pokładzie okrętu ekspedycyjnego „North Star” („Gwiazda Północy”). Na zdjęciu widzimy adm. Byrda w przededniu jego wyjazdu z Bostonu.

krwawej walki innych narodów w obronie interesów londyńskiej „City”. — Mimo wszystko jednak dotychczasowy wynik brytyjskich zabiegów — pisze „Komsomolskaja Prawda” — stwierdził całkowite flakso, zarówno w zakresie polityki zagranicznej jak i wewnętrznej. Mimo całej angielskiej propagandy liczba przeciwników wojny, nawet w samej Finlandji, stale wzrasta.

Dziennik kończy swoje wywody zasługującą na uwagę zdaniem: „Wszystko wskazuje na to, że podpalacze do wojny z obozu brytyjskiego imperializmu tym razem nie ujdą nieuchronnemu, historycznemu odwetowi”.

Transportowiec z ładunkiem paliwa zatonał na morzu.

Kopenhaga, 20 stycznia. — Obecnie dopiero wyjaśnia się los pewnego holenderskiego transportowca, o którym od października ub. r. zaginął wszelki ślad. — Statek, który ładował wówczas w Malmö materiały palne, przeznaczone dla holenderskiej fabryki broni, widziano ostatnio w czasie rejsu odbywanego ze Szwecji w kierunku Skagerrak. W jakiś czas potem wyrzuciły fale morskie skrzynię z materiałami wybuchowymi na brzeg duńskiej wyspy Fanoe. Wymiana korespondencji między firmą armatorską, której własnością był ów statek a władzami duńskimi doprowadziła do stwierdzenia, że odnaleziony ładunek należał właśnie do zaginionego okrętu. W związku z tem przyjmuje się za fakt dokonany, że transportowiec zatonał na morzu Północnem wraz z 10—12 osób liczącą załogą.

Funt angielski dalej na równi pochyłym.

Kopenhaga, 20 stycznia. — Kurs funta angielskiego, który w ub. tygodniu nieco się poprawił obecnie znowu wykazuje tendencję zniżkową.

Po śródownym spadku o 6 oerów, we czwartek zanotowano dalszą obniżkę funta o 5 oerów. Ostatecznie kurs funta wynosi obecnie 20.46 koron.

List z Warszawy

Warszawa, w styczniu.

Warszawa nigdy nie miała szczęścia do dobrej regulacji ruchu ulicznego. Chociaż, pomimo szumnie głoszonych haseł motoryzacyjnych, warszawski tabor samochodowy ilościowo pozostawał daleko w tyle za miastami zachodniej Europy, należyte uformowanie ruchu ulicznego jakoś się nigdy nie kleiło. A właściwie — choć to może uchodzić za paradoks — przyczyna takiego stanu rzeczy była właśnie nikła ilość samochodów, kursujących po ulicach Warszawy.

Ubóstwo motoryzacyjne Polski, które przez długie lata usiłowano tuszować puistymi frazesami, stwarzało w Warszawie niespotykaną w innych stolicach mozaikę pojazdów o różnej szybkości, niezmiernie trudną do ujęcia w karby jednolitych przepisów. Na głównych arterjach miasta za wsze królował nieruchliwy tramwaj, obok mnóstwa różnorodnych pojazdów konnych, rowerów i wózków ręcznych. Nie zatem dziwnego, że obowiązujące przepisy ruchu ulicznego, przeważnie wzorowane na zagranicy, a więc przystosowane do niemal zupełnie jednolitego ruchu samochodowego zawodziły w zetknięciu ze swoistym kalamem ulicy warszawskiej.

Niewiele pomagało poszerzanie jezdni kosztem chodników, wprowadzenie wygnałów świetlnych, ruchu jednokierunkowego

(z uprzejmym wyjątkiem dla autobusów), czy też stwarzanie, świecących zwykle nuskami, miejsc postojowych dla samochodów. Nieporządek na jezdni trwał chwiejnie i wypadki ciągle się mnożyły, mimo że nałożenie i tempo ruchu ulicznego wcale nie były zawrotne. Wrośniętym przeciwnik Niejednego cudzoziemca, który po wyjściu z Dworca Głównego rzucał pierwsze spojrzenie na Warszawę, musiał rozczepić widok policjanta, regulującego na skrzyżowaniu Marszałkowskiej i Alei Jerozolimskich ruch konnych dorożek i sielskich wózków chłopskich, leniwie ciągniętych przez wynędzniałe koniki.

Tak było w Warszawie przedwojennej. Obecnie warunki się zmieniły, przede wszystkim wskutek znacznego ograniczenia ruchu samochodowego, co do reszty od dało jezdnie warszawskie pod przewagę mi strzów bata. Mogłoby się wydawać, że zmniejszenie natężenia ruchu powinno było wpłynąć na zwiększenie porządku i bezpieczeństwa. Tymczasem wypadki zdarzeń i przejechań są ciągle na porządku dziennym. Dyscyplina ruchu jest przestrzegana na tych nielicznych skrzyżowaniach głównych ulic, gdzie pełnia wspólna służba policjanta polsey wraz z niemiecką pomocą policja ruchu. Gdzie indziej natomiast każdy jeździ i chodzi, jak mu wygodniej, co niestety często prowadzi do wypadków.

Powodem wypadków ulicznych są w znacznej mierze specyficzne warunki, panujące obecnie w Warszawie. Mała ilość linii tramwajowych i brak autobusów doprowa-

dziły do nienormalnego natężenia ruchu pieszego. Więcej ludzi przechodzi nlicami, więcej też pada ofiarą wypadków. Złazszcza, że grzyzy ze zwalonych domów, zalegające jeszcze tu i ówdzie chodniki, zmuszają do częstego schodzenia na jezdnię, wprost pod koła pojazdów, niezdolności kierowanych niezbyt wprawna „amatorska” dłoń. Ponieważ jezdnie są stosunkowo puste, kierowcy i woźnice mimo woli jedzą szybko i mniej uważnie, co często prowadzi do zderzeń, zwłaszcza na trudniejszych skrzyżowaniach.

W porze zimowej, a w szczególności podczas silniejszych mrozów, istnieje większa niż kiedykolwiek możliwość wypadków. Zmarznięci przechodnie i woźnice, otuleni po czubek nosa, tracą chęć i zdolność uważnej obserwacji, która najlepiej pomaga do uniknięcia wypadku na jezdni. Kierowcy samochodowi również łatwiej ulegają wypadkom, gdyż w grubym ubraniu nie mają dostatecznej swobody i precyzji ruchów, a zamrażanie szwy w samochodzie zmniejsza im pole widzenia.

Jeśli do tych wszystkich przyczyn dodamy jeszcze ślizgawice na jezdniach i chodnikach, niebezpieczeństwo zarówno dla wozów, jak i dla przechodniów, dochodzi do wniosku, że niezależnie od ścisłego przestrzegania przepisów ruchu, najlepszym sposobem uniknięcia wypadków ulicznych jest jak najdalej posunięta uwaga i ostrożność. Jeśli wszyscy będą o tem pamiętali, ilość wypadków napewno się zmniejszy.

Objawy niezadowolenia wśród angielskich związków zawod.

Największe ciężary wojenne muszą ponosić robotnicy angielscy.

Berlin, 20 stycznia. — Stały wzrost cen i skutkiem tego wzmagająca się konieczność podwyżki zarobków pracowniczych przysparzają miarodajnym czynnikiem angielskim spór o kłopoty. Na specjalne podkreślenie zasługuje jednak fakt, że wyższe czynniki rządowe doszukują się winnych wśród kół pracowniczych, które ostatnio wysunęły szereg żądań natury materialnej.

Rada naczelna angielskich związków zawodowych wyjaśniła w okólniku skierowanym do poszczególnych zakładów pracy swój punkt widzenia w kwestii zarobków i w sprawie polityki cen, zastrzegając się w sposób stanowczy przed wszelkimi, kierowanymi pod adresem świata pracy zarzutami. M. in. rada naczelna stwierdza, że podwyżka zarobków robotniczych nie rozwiąże należycie zwykłej tendencji cen. W sposób logiczny podkreśla najwyższa organizacja pracownicza, że właśnie odwrotnie, niż się jej zarzuca, czyniła wysiłki utrzymania wysokości płac na poziomie cen a nawet przeprowadziła w ciągu ostatnich miesięcy drobne badania w tym kierunku.

Rzeczka niezwykle ciekawą jest poruszony w wspomnianym okólniku fakt, że ang. kanclerz skarbu miał jakoby oświadczyć, iż niepodwyższanie zarobków nie jest pożądanym. Mimo znacznej podwyżki cen artykułów pierwszej potrzeby i środków spożywczych o przeszło 50 proc., podwyżki, jaka się zaznaczyła w związku z trwaniem wojny, usiłowałyby czynnik rządowe angielskie przeszkodzić w poprawie sytuacji angielskiego świata pracy. Droga gwałtownego obniżenia sztafetu życiowego najciężej pracujących echłaby plutokratyczne kółka Anglii przełożyć cały ciężar finansowy na barki świata pracy.

Rząd sowiecki wyraża swoje ubolewanie z powodu naruszenia granicy.

Moskwa, 20 stycznia. — Rząd sowiecki odpowiedział we czwartek na noty rządów szwedzkiego i norweskiego, które złożyły w Moskwie protest z powodu naruszenia granicy przez sowiecko-rosyjskie samoloty. W odpowiedzi, którą wręczył szwedzkiemu chargé d'affaires zastępca komisarza dla spraw zagranicznych Losowski, oświadcza rząd sowiecki, że dwa sowiecko-rosyjskie samoloty, z powodu złej widoczności i śniegu, przeleciały ponad szwedzką granicą obok wyspy Halax. Rząd sowiecki wyraża równocześnie swe ubolewanie z powodu tego przypadkowego zdarzenia.

W nocy do poselstwa norweskiego oświadcza się ze strony sowiecko-rosyjskiej, że w dniu 12 i 14 stycznia w istocie wiekszość rasyjskie samoloty przeleciały norweską granicę w okolicy Swankv. Węgiel z powodu bardzo złej widoczności. Także i w tym wypadku wyraża rząd rosyjsko-sowiecki swe ubolewanie rządowi norweskiemu.

Zmiana kierunku frontu narodowego w Rumunii.

Bukareszt, 20 stycznia. — Po rozmowach, jakie odbył w ostatnich dniach minister Giurescu z ezolowymi osobistościami poszczególnych grup narodowych, w sprawie odrodzenia narodu, rumuńska rada ministrów zajmuje się projektem ustawy w sprawie nowej orientacji frontu narodowego odrodzenia na zupełnie inną, niż dotychczas podłożu.

Opinia Hiszpanii o nieporozumieniach między Anglią a Francją.

Madryt, 20 stycznia. — Londyński sprawozdawca dziennika „Ya” komunikuje oświadczenie angielskiego ministra blokady i píše, że stosunki angielsko-francuskie są tylko na pozór tak idylliczne, gdyż w istocie rzeczy każdemu, kto przepływa kanał kontroluje się dokumenty, papiery i bagaże w sposób bardzo surowy, stawiając przytem niezliczone pytania. Wymiana listów trwa 8 dni, przyczem cała korespondencja jest czytana przez cenzorów zarówno francuskich jak i angielskich. Kto zamierza odbyć podróż z Paryża do Londynu drogą powietrzną, ten traci na przygotowania i wypełnianiu przesłanek tyle czasu, że wreszcie ubolawa, iż nie poszedł pisać a dla przebycia kanału nie wynajął zwyczajnej łódki.

Zamach na ministra skarbu Iraku.

Bagdad, 20 stycznia. — W ub. czwartek dokonano zamachu w gmachu urzędowym na ministra skarbu Iraku Rustana Haidara. Zamachu dokonał b. inspektor policji, który przybył do ministra na audjencję. Rannego ministra natychmiast przewieziono do szpitala. O stanie jego zdrowia dotąd nie wydano żadnego komunikatu. Inspektora policji aresztowano. Został on usunięty z zajmowanego stanowiska państwowego.

Dr Goebbels rozprawia się z angielską plutokracją.

Poznań, 20 stycznia. — Do Poznania, który stał się stolicą okręgu „Warthe” przybył w piątek minister Rzeszy dr. Goebbels, aby zabrać głos w ramach wielkiej manifestacji. Z okazji przybycia dr. Goebbelsa całe miasto zostało udekorowane flagami. W wielkiej hall targowej, w której urządzono manifestację, zgromadziło się ponad 70.000 Niemców, celem wysłuchania przemówienia dr. Goebbelsa.

Zebrań zagał Gauleiter Greiser, który w serdecznych słowach powitał ministra Rzeszy, jako kierownika propagandy Führera i całego ruchu narodowo-socjalistycznego, oraz zrelacjonował dr. Goebbelsowi to, co dotychczas uczyniono dla Niemców w okręgu „Warthe”. Na specjalne podkreślenie zasługuje akcja pomocnicza Pomocy Zimowej oraz narodowo-socjalistycznej opieki społecznej, uwieńczonej wielkim powodzeniem. W ciągu ubiegłych miesięcy rozdzielano codziennie 50 tysięcy porcji jedzenia i uzbierano drogą zbiorczą 2 miliony marek na cele pomocy gotówkowej i rzeczowej. Należy się podziękować i min. Goebbelsowi, dzięki którego poparciu udało się urządzić 28 gościnnych występów czołowych zespołów teatralnych, dostarczyć Niemcom 5 tysięcy aparatów radiowych i niezliczonej wprost ilości książek.

W wielkiej mowie, przerywanej ustawicznie spontanicznymi oklaskami zebranych, dr. Goebbels przedstawił rozwój Rzeszy Niemieckiej pod przewodnictwem Adolfa Hitlera. Następnie przeszedł do omówienia ostatnich wydarzeń, omówił wojnę z Polską oraz związane z nią troski Niemców, przebywających na terenach objętych wojną. Tak również ofiary, jakie oni ponieśli musieli. Minister Rzeszy zaznaczył przytem, że należy uchylić czoła przed bohaterstwem niezliczonych dzielnych żołnierzy.

Wierność w stosunku do swego narodu, w jakiej wyrwały setki tysięcy, przyniosła bogate rezultaty. Ci, którzy przez dziełki lat musieli ponosić największe ofiary — zaznają dzisiaj rozkoszy wolności i dzisiaj zdają sobie sprawę z tego, co to znaczy móc pędzić życie, odpowiadające wymogom ludzkości.

Dr. Goebbels zajął się jednak także i temi wydarzeniami, które doprowadziły do wybuchu wojny. Przy tej sposobności napietował on w ostrych słowach odpowiedzialność angielskiej plutokracji, która doprowadziła do uwikłania niewinnych narodów w krwawą zapasę. Zaznaczył on przytem, że Anglia i postępująca za nią nie wolniczo Francja nie mają nic innego na wolniczo Francja nie mają nic innego na miarę i, jeśli to tylko będzie możliwe, pokonanie Niemiec i niemieckiego narodu. Że cel ten nie może być osiągnięty przez nieprzyjaciela — dowodzą tego zwycięstwa armii niemieckiej zatopienie liczących nieprzyjacielskich okrętów i skuteczność niemieckiej kontrblokady, której skutki dają się coraz dotkliwiej odczuć na wyspach Alibionu.

W zakończeniu swej mowy dr. Goebbels wezwał Niemców z okręgu „Warthe” do wytrwania w dotychczasowej działalności i do zachowania wierności narodowi, Rzeszy Niemieckiej i Führerowi.

Na froncie fińskim bez ważniejszych wydarzeń. Przerwa w akcji lotniczej.

Helsinki, 20 stycznia. Fiński komunikat wojskowy z dn. 18 stycznia nie przynosi żadnych nowych wiadomości, z półwyspu Karelskiego. Na wschodniej granicy, na północno-wschód od jeziora Ladoga, fińskie oddziały w dniu 17 stycznia miały odeprzeć ataki rosyjskie. Z oddziałów frontowych pod Aittiojoki i Kuhmo donoszą o ważnych walkach oddziałów wywiadowczych.

W Laponii — jak donosi komunikat — fińskie oddziały posunęły się naprzód w kierunku Salli i walczą pod Maerkaejaervi. Na innych odcinkach frontu jest stosunkowo spokojnie. W dniu 17 stycznia podjęła sowiecka broń powietrzna przy pomocy małych sił ataki na Hanko (Hangoe) i Turku (Aho), podobnie jak i na Lappeenranta i Koivisto. Według fińskiego komunikatu wojennego w ciągu dnia zestrzelono 11 rosyjskich samolotów bombowych.

Akcja wywiadowcza lotnictwa sowieckiego.

Moskwa, 20 stycznia. — Jak donosi komunikat sztabu generalnego leningradzkiego

okręgu wojskowego z dnia 18 stycznia br. akcja bojowa na froncie ograniczała się zasadniczo do wywiadów, po części zaś do akcji artylerji.

Lotnictwo sowieckie dokonywało lotów wywiadowczych.

Rekordowe mrozy ogarnęły Finlandję.

Helsinki, 20 stycznia. — Panujące w stolicy Finlandji mrozy doszły do — 30 stopni. Fakt ten przyczynił się do ruin na sklepy z towarami wełnianymi, z których publiczność wykupuje wszystkie zapasy odzieży a również są one zajmowane przez wojsko. Na przedmieściach, gdzie w willach zamieszkała ewakuowana ze stolicy ludność miejska, zanotowano 40 st. mrozu. Łącznie z potężnym wiatrem wschodnim przy tak niskiej temperaturze, zostały wstrzymane na froncie wszelkie działania i akcja ogranicza się jedynie do nikłych polityczek. Z Laponji donoszą o spadku temperatury do — 58 st., zaś na półwyspie Karelskim szkieł rzeź w termometrach spadł do 50 stopni.

Ołbrzymie rozmiary spustoszenia spowodowane eksplozją materiałów wybuchowych w Londynie.

Słupy żelazne zostały połamane jak zapałki.

Amsterdam, 20 stycznia. — Aczkolwiek cenzura troskliwie upiększyła wszelkie wiadomości, odnoszące się do rozmiarów spustoszenia, spowodowanego eksplozją w fabryce materiałów wybuchowych Waltham Abbey, to jednak mimo to można zorientować się na podstawie depeszy Reutersa, że rozmiary te były olbrzymie. Policja natychmiast zamknęła kordonem miejsc wypadku, tak, że do władz nie mogły wejść żaden sposób ukryć.

Sila wybuchu, według doniesień Reutersa, była tak wielka, że słupy żelazne zostały odrzucone na odległość 500 m. Setki tysięcy szyb uległo wybieciu. Skutkiem strasznego wstrząsu wiele domów w całej okolicy zostało poważnie uszkodzonych.

W dzielnicy miasta, w której znajduje się fabryka, wybuchła panika. Ludzie uciekali na ulice widząc, że domy chwieją się w posadach, szyby wylatują z okien, a o-brazy spadają ze ścian. Niektórzy myśleli, że ma się do czynienia z olbrzymim nalotem bombowym i biegiem do schronów. Ludzie ci opowiadali, że usłyszeli straszliwy huk. Ołbrzymia czarna chmura dymu zaległa niebo, a jeszcze w pięć minut po wybuchu widziano słupy ognia, wznoszące się nad fabryką. Prąd powietrza przewracał ludzi na ulicach. Nawet na odległości 10 km od miejsca wypadku, szyby wystawowe zostały zbita na miazgę.

Mimo tych szczegółów, które wskazują na to, że rozmiary katastrofy były „aktywnie olbrzymie, Reuter upiera się przy

twierdzeniu, że skutkiem wybuchu tylko 5 robotników zostało zabitych a 30 odniosło rany.

Amsterdam, 20 stycznia. — Według najnowszych, nadeszłych tu, wiadomości strasliwa eksplozja, która ostatnio miała miejsce w północnym Londynie w fabryce prochu w Waltham Abbey, jest prawdą podobnie dziełem sabotażu.

Równocześnie otrzymano wiadomość, że w nocy z czwartku na piątek w jednej z fabryk na przedmieściu Enfield w Londynie wybuchł pożar. Także i w tym wypadku nie wyklucza się możliwości sabotażu.

„Times” przyznaje się.

Amsterdam, 20 stycznia. — Jak twierdzi sprawozdawca parlamentarny „Timesa” wymagania, stawiane angielskiej żegludze wydania jeszcze wzrosną. Prawdopodobnie jest, że w najbliższej przyszłości zanlecha się importowania mniejszych wartości towarów, aby zaoferować miejsca na okrętach. Ponadto musi być przyspieszone tempo budowy nowych okrętów, przyczem musi się zadać pytanie czy ważniejsza jest budowa okrętów wojennych czy też pasażerskich. Poza tem zachodzi potrzeba zwiększenia ilości pracowników, gdyż robotników, a problem robotniczy będzie prawdopodobnie nastrożać wiele trudności.

Pocztą lotniczą do Stanów Zjedn. pod ścisłą kontrolą.

Nowy Jork, 20 stycznia. — Jak donoszą z Hamiltonu (Bermuda), we czwartek zmusiły władze brytyjskie, zatrzymujące się na krótki postój w Baltimore samolot komunikacyjny „American”, do wydania wszystkich przesyłek pocztowych i pozostania w porcie na przeciąg 24 godzin, do czasu ukończenia kontroli tych przesyłek.

Brytyjski cenzor zawiadomił, że od tej chwili podlegać będą cenzurze wszystkie lotnicze przesyłki transatlantyczne, wysyłane w obydwu kierunkach.

Opór przeciw wyzyskiwaczom.

Nadzwyczajne „zarządzenie ochronne” w Singapurze.

Amsterdam, 20 stycznia. — Ołbrzymie rzeźby tubylców w różnych koloniach i koncepcjach angielskich czyoią raz po raz wysiłki, aby móc uwolnić się z kajdanów, nałożonych im przez plutokrację kilka wyzyskiwaczy z nad Tamizy.

Z Singapur donosi „Times”, że w związku z stale powtarzającymi się zamieszkami wśród robotników, które uważane są jako bardzo poważne, zmusiły władze miejscowe do wprowadzenia w życie specjalnych zarządzeń. Organ londyńskich klubów złoza ze zdumieniem stwierdza, że robotnicy portowi i pracownicy zajęci w stoczniach, mimo energicznych ostrzeżeń władz angielskich, dotychczas nie powrócili do pracy. Kierownicy akcji strajkowej występują zupełnie jawnie i świadomie przeciwko zarządzeniom władz angielskich i jak się okazuje, polećli strajkującym trwać tak długo w strajku, dopóki nie zostaną całkowicie spełnione ich żądania.

Przed jedną z fabryk — jak donosi pismo — strajkujący obrzucili policjantów flaszkami, gdy ci zamierzali wyprowadzić znajdujących się w jej wnętrzu robotników-europejczyków.

Ponadto pismo dowiaduje się, że 400 Chińczyków, zatrudnionych w szpitalu w Singapurze, porzuciło pracę.

Strajk w Singapurze przeciąga się.

Amsterdam, 20 stycznia. — Jak z Singapur donosi „Times” — dokonały władze aresztowania pięciu robotników-Chińczyków, których — pamiłano o przeprowadzenie akcji strajkowej wśród robotników stoczni okrętowej.

Jak wiadomo, strajk robotników stoczni w Singapurze wybuchł wbrew zarządzeniom władz w tym kierunku i mimo wysiłków tłumienia, trwa nadal.

Duńskie stronnictwa polityczne domagają się utrzymania neutralności.

Kopenhaga, 20 stycznia. — Przewodniczący Folkethingu w ub. piątek złożył oświadczenie w którym przedstawiciele wszystkich stronnictw formułują następującą uchwałę.

Duńskie Folkething (parlament), z naciskiem oświadcza, że cały naród duński wyraża swe życzenie utrzymania całkowitej neutralności swego kraju, domagając się równocześnie zastosowania wszelkich środków do dyspozycji środków, aby utrzymać i obronić wolność i niezależność Danii. Parlament przyrzeka rządowi swą całkowitą pomoc w tym względzie.

Niezwykły wybryk w atmosferze.

Deszcz kurzu uniemożliwił dostawę energii elektrycznej.

Bolonia pogrążona w ciemnościach.

Medjoan, 20 stycznia. — Przed kilku dniami wydarzył się w Bolonii i okolicy niezwykły wybryk w przyrodzie, który następnie powtórzył się w ciągu ub. wtorku. Chodzi w tym wypadku o pewnego rodzaju masowy nalot drobnotętnistego pyłu, który spowodował przerwę w dostawie energii elektrycznej, pokrywając grubą warstwą przewody i izolatory wysokiego napięcia. Skutkiem tego Bolonia została całkowicie pozbawiona dopływu prądu oświetleniowego i energii elektrycznej. Szereg wielkich fabryk zmuszonych było do wstrzymania pracy. Wielkie opóźnienia pociągów zanotowano na linii kolei elektrycznej, łączącej Florencję z Ankoną. Całkowicie został wstrzymany ruch na kolejkach lokalnej do Vigonola. Szczególnie przykrem dla mieszkańców wyżej położonych dzielnic Bolonii było wstrzymanie dopływu wody w wodociągach spowodowane brakiem energii w motorach i pompach.

Przypuszcza się że nalot kurzu przyniesiony został przez szalejący od kilku dni orkan, który dał się dotkliwie we znaki w Trieście i na Adriatyku. Pył i cząstki soli pokryły grubą warstwą izolatory wysokiego napięcia, powodując tem samem ich uszkodzenie. Przy czyszczeniu izolatorów czynne są oddziały robotnicze.

